

О КЊИЗИ

Обимом невелика, књига Бранимира Човића *Поетска слика* сва је усмерена ка расветљавању неколико кључних проблема везаних за слику, симбол и семантику у књижевним текстовима. Подељена је у два дела, при чему је први део превасходно теоријски, док је други део више апликативан. Први део је, мислим, тачно насловљен „Семантичка перспектива речи и индивидуалног стила“, јер се нагласак ставља на семантичку страну речи и на њену измену/трансформацију у оквиру индивидуалног пишћевог стила. Полази се од давно, још на почетку века истакнуте разлике између практичног и песничког језика, да би се затим ближе освестила чисто поетска функција, како ју је Јакобсон назвао. Али Човићу то није циљ, него тежи да из свога угла одреди природу и функцију поетске слике. Ако су руски формалисти, од чијег учења Човић полази, нешто мало проучавали, онда је то најпре сликовно-симболичка страна књижевног дела, а Човић управо то жељи да проучи. Свуда је његов однос према теоријском наслеђу руског формализма унеколико полемичан. Занимљива је анализа семантичких измена речи зависно од ужег колико и од ширег контекста у коме се она нашла. Али мислим да је најзанимљивија појава коју је аутор назвао десемантизацијом „готових формула“. У питању су заправо фразеологизми, а процес десемантизације није ништа друго него разграђивање фразеолошких јединица. У опису разних степена и разних нивоа трансформације обичне речи у иконично и песнички валентну реч Човић се служио не само достигнућима модерне лингвистике него исто тако и теорије информације.

Други део књиге носи наслов „Од слике и симбола ка идеји“. Он није компактан колико први; он то и није могао бити зато што се дају анализе конкретних дела различитих жанрова и различитих писаца. Сви су писци којима се Човић бави руски, што је и разумљиво будући да је он по струци русист. Разуме се, ове анализе нису обухватне, тј. не теже да обухвате књижевно дело у целини. Оне су проблемске: усредсрећене су на неколико извојених сегмената текста, на оне који садрже, по ауторовом мишљењу, кључне слике и симболичка језгра. Тако је најпре анализиран Шолоховљев *Тихи Дон*, затим и Гончаровљев *Обломов*. После тога следи анализа Блокљеве *Дванаесторице* и, помало неочекивано, анализа „сазвучја речи“ код Фета и Блока. Кажем неочекивано зато што је „сазвучје речи“ акустичка, а не визуелна појава. Али Човић разматра *симболику* појаве која је названа „сазвучје речи“, а то је већ у сагласју са тематиком целе књиге. Занимљива је семиотичка анализа слике мора у композицији *Мање М. Горког*. На крају је дуго времена занемаривана и оспоравана „Поетика наслова књижевних дела“.

Књига *Поетска слика* писана је стручним језиком, разложно и са методичком поступеношћу; од најопштијег ка конкретном, и од једноставнога ка сложенијем. Захваљујући томе, иако је материја о којој аутор расправља сложена, цела књига се лако чита.

(Из рецензије Новице Петковића)